

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/00812-0/2022
Érkezett:	2022 MÁRC 25.
Példány:	1
Melléklet:	1/db
Kezelőiroda:	<i>du</i>

**DR. SZABÓ GÁBOR ÜGYVÉD / ATTORNEY AT LAW /
RECHTSANWALT**

Alkotmánybíróság

Szegedi Törvényszék Büntetésvégrehajtási Csoport, mint

elsőfokú bíróság útján

Ügyszám: 19.Bv.909/2021/6.

Tárgy: alkotmányjogi panasz

Tisztelt Alkotmánybíróság !

 panaszos
képviselében a fenti számú ügyben a Szegedi Törvényszék, 19.Bv.909/2021/6. számú és a
Szegedi Törvényszék mint II. fokú bíróság 2022.01.12-én kelt 7.Bpkf.22/2022/2. számú
határozata ellen az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.)
27. § alapján az alábbi

az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

A. I./ Kérelem

A jelen alkotmányjogi panasz alapján **k é r e m**, hogy a T. Alkotmánybíróság állapítsa meg a Szegedi Törvényszék mint II. fokú bíróság 2022.01.12-án kelt 7.Bpkf.22 / 2022/2 számú határozata **alaptörvény ellenességét – az I. fokú határozatra is kiterjedően - és e határozatot semmisítse meg.** (Abtv. 43. § (1) Ha az Alkotmánybíróság a 27. § alapján folytatott eljárásában alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvényellenességét, a döntést megsemmisíti.)

Hivatkozom arra, hogy a fenti végzés alaptörvény- ellenes, mivel az Alaptörvény B.) cikk (1)bekezdésébe, I.cikk, II.cikk, III.cikk, IV. cikk (1) bekezdésébe ütközik. (visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma, sérült a panaszos tisztességes bírói eljáráshoz való joga, a jogbiztonság alapelve, az embertelen, megalázó fogvatartása miatti kompenzációtól törvénytelenül esett el)

Kérem, továbbá a T. Alkotmánybíróságot hogy az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján a bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban, az Abtv. 26. §-a szerinti jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytatni szíveskedjék.

II./ Tényállás

1. ██████████ panaszos 2013.10.10-től 2019.08.06-ig szabadságvesztését töltötte a ██████████ Bűntetésvégrehajtási Intézetben, a ██████████ Bűntetésvégrehajtási Intézetben és a ██████████ Fegyház és Börtönben.

2.Panaszos kártalanítási kérelemmel fordult a fent nevezett törvényszékhez a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 10/A. § (1) és (5) bekezdése alapján az alapvető jogait sértő fogvatartási körülmények miatt.

3. A kártalanítási igény alapjául szolgáló időszak 2013.10.10-től 2019.08.06-ig tartott. Az I. fokon eljáró törvényszék a 2013.10.10-2017.12.19-ig terjedő időszakra vonatkozó **kártalanítási kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította**, emellett 2017.12.20-2019.08.06-ig terjedő időre 548.400,- Ft kártalanítást állapított meg.

Az I. fokon eljáró törvényszék arra hivatkozott, hogy az alapvető jogot sértő elhelyezési körülmények 30 napot meghaladó időtartamban megszűntek, ezért a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése alkalmazandó, amely szerint a kártalanítási igény attól naptól számított 6 hónapon belül érvényesítendő, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. Az I. fokú végzést csatolom 2.szám alatt.

4. A panaszos a végzés elleni fellebbezett. A II. fokon eljáró törvényszék az I. fokú végzést – helyes indoklására hivatkozva - érdemben helyben hagyta. Hivatkozott arra, hogy a kérelem a 2013.10.10-2017.12.19. napja közötti időszakra vonatkozóan a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése alapján elkészt.

5. Ezt követően a panaszos alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az Alkotmánybíróság 2021. június 8.-án meghozott IV/1815/2020. számú határozatával megállapította, hogy a Szegedi Törvényszék, mint másodfokú bíróság I.Bpkf.1200/2020/2. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 19.Bv.1921/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisítette.

Eszerint: „[30] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a bíróságok a kifogásolt döntéseikben egyértelműen az ügy elbírálása idején hatályban volt Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondatában található értelmező rendelkezést alkalmazva döntöttek az ismertetett módon, annak ellenére, hogy – amint ezt az Alkotmánybíróság korábban megállapította – a szóban forgó értelmező rendelkezés nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó (vesd össze: Abh., Indokolás [37]).”

E határozatban rögzítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy : „[31] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró bíróságok – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – a Bv. tv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazásával (az érdemi vizsgálat nélkül elutasított időszak egy részére nézve) **olyan körülményt értékelték az indítványozó terhére (2013. október 10. napja és 2016. december 31. napja vonatkozásában), amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget nem tehetett.** Az eljáró bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban **még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről** és ezzel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.”

6. Az Alkotmánybíróság határozat okán megismételt eljárásban a Szegedi Törvényszék Bv. Csoportja 19.Bv.909/2021 számon járt el és 6. szám alatt hozott határozatot, eszerint: a kérelmező részére 2017. december 20. napjától 2019. augusztus 6. napjáig fogvatartásban töltött időszakból 457 (négy százötvenhét) napra az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények

miatt 1.200,- (ezerkettőszáz) forint napi tétellel számolva 548.400,- (ötszáznegyvennyolcezer-négyszáz) forint kártalanítást állapított meg. Ezt meghaladóan a kártalanítási igényt – ezen fogvatartási időszak tekintetében – elutasította.

A bíróság a kártalanítás iránti kérelmet 2013. október 10. napja és 2017. december 19. napja közötti időszak vonatkozásában érdemi vizsgálat nélkül elutasította.

A fentiek alapján a Szegedi Törvényszék - az Alkotmánybíróság határozatában foglaltak ellenére – megismételte az alapeljárásban hozott végzését.

7. A Panaszos a végzés elleni fellebbezett. A II. fokon eljáró törvényszék az I. fokú végzést – helyes indokolására hivatkozva - érdemben helybenhagyta. Hivatkozott arra, hogy helytállóan foglalt állást úgy az elsőfokú bíróság, hogy a kérelem a 2013.10.10-2017.12.19. napja közötti időszakra vonatkozóan a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése alapján elkésett.

A Szegedi Törvényszék, mint II. fokú bíróság - az Alkotmánybíróság határozatában foglaltak ellenére – megismételte az alapeljárásban hozott végzését.

III./ Határidő, jogorvoslati jog kimerítése, érintettség,

[Határidő] Panaszos 2020.08.05-én vette kézhez a II. fokú bírósági határozatot, ettől számít a 60 napos határidő.

Nyilatkozom arról, hogy az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő (az alkotmányjogi panasz benyújtására alapjául szolgáló bírói döntés közlésétől számított 60 nap) 1.nap híján ugyan nem került megtartásra, de annak okai a mellékelten csatolt igazolásikérelemben kerültek előadásra

[Jogorvoslat] A jogorvoslati lehetőségek kimerítésre kerültek az I. fokú határozat elleni fellebbezés által.

Sem felülvizsgálati kérelem nincs a Kúria előtt, sem perújítás nincs kezdeményezve.

[Legitimáció] Az indítványozó érintettsége azon alapul, hogy az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések az alkotmányjogi panaszt benyújtó személy jogait ill. érdekeit érintik, személy szerint ő a kártalanítás jogosultja.

[Érdemi döntés]Az állított alapjogsérelem a hivatkozott végzésben foglalt bírói döntést érdemben befolyásolta. A II. fokú végzés az ügy érdemében hozott végzésnek minősül mivel az alapvető

jogokat sértő fogvatartási körülményekből származó sajátos büntetésvégrehajtási jogviszony alapján a Panaszos részére járó kártalanítás összegét oly módon bírálta el véglegesen, hogy az rendes jogorvoslattal (a Bvtv. rendszerében fellebbezéssel vagy panasszal) már nem támadható. A bíróság a Panaszos által leírtak és a büntetés-végrehajtási intézet által a rendelkezésére bocsátott bizonyítékok alapján anyagi jogi kérdésben hozott határozatot, amely ellen jogorvoslati lehetőség nincs.

Az Abtv. 29. §-a alapján a hivatkozott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség azon alapul, hogy nem került megállapításra Panaszos részére 2013.10.10-2017.12.19-ig terjedő időszakra, de legalábbis 2013.10.10-2016.12.31-ig terjedő időszakra a kártalanítás összege, ami egyébként jogszabály szerint megilletné, mivel a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondatában található értelmező rendelkezést alkalmazva döntöttek az eljáró bíróságok, annak ellenére, **hogy a szóban forgó értelmező rendelkezés nyilvánvalóan és kizárólagosan csak az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó.**

B./ Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi, alapjogi érveléssel ellátott indokolása

I. Visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalma érdemi alapjogi indokolása

1./Alláspontom szerint az illetékes Törvényszék, mint másodfokú bíróság megismételt eljárásban meghozott támadott végzése –mint érdemi döntés – ismét **beleütközik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe és az eszerint biztosított jogállamiság elvéből a jogbiztonság alkotmányos követelményén keresztül levezetett visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába.**

A megelőző eljárásban az Alkotmánybíróság 2021. június 8.-án meghozott IV/1815/2020. számú határozatával ([31] bek) megállapította: „Az eljáró bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó

számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.”

Ez a megállapítás - a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmára vonatkozóan - a jelen megismételt eljárásban meghozott I. és II. fokú végzések tekintetében is mindenben fennáll.

2./ A T. Alkotmánybíróság 2012. óta tartó gyakorlatát tekintve az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával kapcsolatban, az állapítható meg, hogy a jogbiztonság - jogállamiság elveinek megsértésére hivatkozó panaszokat csak akkor fogadja be, ha egyrészt az a visszaható hatályú jogalkalmazás ill. jogalkotás tilalmába ütközik vagy a felkészülési idő hiányosságaira vezethető' vissza, másrészt csak akkor, ha a jogsérelem az előbbi két követelmény valamelyikével közvetlen összefüggésben áll.

3./ A Bvtv. kártalanítási szabályait a 2016. évi CX. törvény 22. §-a iktatta be 2017. január 1. napjától, így a 10/A. § (4) bekezdését. A Bv. tv. utóbb ismét módosításra került így a 10/A. § (4) bekezdésében foglaltak 2021.01.01-től a 75/B § (5) bekezdésébe kerültek.

[Bv.tv. 10/A (4) A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő. E bekezdés alkalmazásában nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.]

[75/B (5) A kártalanítási kérelem attól a naptól számított hat hónapon belül terjeszthető elő, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő. Nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása legfeljebb harminc napra azért szakad meg, mert az elítélt elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.]

4./ Álláspontom szerint - összhangban a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (2) bekezdésében foglaltakkal - jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyitváníthat egy magatartást jogellenessé.

5./ A 7/2016. (IV. 6.) AB határozat rögzíti, hogy a jogbiztonság követelményét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamisági klauzula tartalmazza. Ebből vezethető le a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma is. A 34/1991. (VI 15.) AB határozat, később pedig 34/2014. (XI. 14.) AB határozat **is kimondta, hogy a jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely - egyebek között - megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg**

kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek.

6./ A 16/2014. (V. 22.) AB határozat kifejtette, hogy a jogbiztonságból fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen és kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő jogalkotásra irányadó.

7./ A másodfokú bíróság végzése rögzíti, hogy 2017.12.20 napján – az élettér biztosítására tekintettel- az elítélt vonatkozásában megszűntek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények. Ezért a kártalanítása kérelem a 2013.10.10-2017.12.19. napja közötti időszakra vonatkozóan elkészt, ezért erre az időre az elutasítása indokolt volt.

8./ A kártalanítási eljárásban az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás a 2013.10.10-től 2017. 12 19-ig tartó időszakra vonatkozott. A Bvtv. kártalanításra vonatkozó szabályai viszont csak 2017. január 1-én léptek hatályba, és 2021.01.01-től módosításra. **Ebből következően a másodfokú bíróság olvan körülményt értékelt a Panaszos terhére amely sem 2013-ban, sem 2014-ben, sem 2015-ben, sem 2016-ban nem volt ismert, és nem volt hatályban sem. Ugyancsak ezzel összecsengő megállapítást tett a T. Alkotmánybíróság a megelőző eljárás során a 2021. június 8.-án meghozott IV/1815/2020. számú határozatának [31]. bekezdésében.**

Álláspontom szetint a II. fokú bíróság határozata ismét alaptörvény ellenes, mert a visszaható hatályú jogalkotás ill. jogalkalmazás tilalmába ütközik, ezen alaptörvény ellenességéből a Panasztost közvetlen anyagi kár, veszteség érte, mivel a 2013.10.10-2016.12.30-ig terjedő időre is túlsúfolt módon volt bv. intézeti fogvatartásban, ezért erre az időre is kártalanítás illeti meg.

Az Alkotmánybíróság 2021. június 8.-án meghozott IV/1815/2020. számú határozatában rögzítette az alább idézetteket, melyek a jelen ügyet érintő I. és II. fokú végzésekre is fennállnak, azzal, hogy a jelen eljárásban a Bv. tv. 75/B. § (5) bekezdése került alkalmazásra (hatályos 2021.01.01-től), amely azonban tartalmában mindenben megegyezik a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésben foglaltakkal.

[30] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a bíróságok a kifogásolt döntéseikben egyértelműen az ügy elbírálása idején hatályban volt Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondatában található értelmező rendelkezést alkalmazva döntöttek az ismertetett módon, *annak ellenére*, hogy – amint ezt az Alkotmánybíróság korábban megállapította – *a szóban forgó értelmező rendelkezés nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó* (vesd össze: 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat Abh., Indokolás [37]).

9./ Jogsértő az I. és II. fokú bíróságok eljárása amiatt is, mivel az Alkotmánybíróság 2021. június 8.-án meghozott IV/1815/2020. számú határozatában rögzítetteket teljes mértékben figyelmen kívül hagyták. Egy jogállamban nem lehet megengedett, hogy az igazságszolgáltatás csúcán álló bírói fórum iránymutató határozatával ellentétes döntést hoznak az alsóbb fokú bíróságok, ellenszegülve a felsőbb fórum döntésének. Az Alaptörvény **24. cikke tartalmazza:**

(2) Az Alkotmánybíróság *d)* alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;

(3) Az Alkotmánybíróság *a)** a (2) bekezdés *b), c)* és *e)* pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést.

Az alsóbb fokú bíróságok tehát **akkor jártak volna el helyesen**, ha figyelembe veszik a IV/1815/2020. számú határozatban foglalkatak és ennek **megfelelően 2013.10.10-től 2016.12.31. közötti időszakra a kártalanítást érdemben vizsgálva elbírálták volna Panaszos igényét. Ez azonban nem történt meg.**

10./ Hivatkozom a **IV/1833/2017. AB határozat** (azaz 3154/2019. (VII. 3.) AB. hat.) [34.] szakaszára, eszerint Az Alkotmánybíróság korábban már vizsgálta a Bvtv. ismertett szabályainak Alaptörvénnyel való összhangját, éppen a visszaható hatályú jogalkotás kapcsán. Az Alkotmánybíróság e körben a következő megállapításokat tette: „Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás jogintézménye új jogosultságot állapít meg az elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak számára.

„Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Bvtv. új, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanításra vonatkozó – és a konkrét esetben alkalmazott – szabályai kizárólag jogot megállapító jogszabálynak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat, a hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tesznek terhesebbé, valamint nem vonnak el és nem korlátoznak jogot, illetve nem nyilvánítanak valamely magatartást jogellenessé, jogalakító hatásuk csak a jövőre nézve van {lásd hasonlóan: 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}” {3295/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [28] és [30]}.”

11./ Alláspontom szerint az illetékes Törvényszék, mint másodfokú bíróság végzése a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik, amely alaptörvényellenességből engem közvetlen, anyagi kár ért, hiszen a kártalanítási kérelemet elutasították. Ugyanakkor ha a T. Alkotmánybíróság befogadja az alkotmányjogi panaszomat, majd elfogadja az érvelésemet és megsemmisíti a másodfokú bíróság döntését, azzal kétséget kizáróan kedvező irányban változtatja meg a helyzetemet, hiszen újra lehetőségem lesz kártalanítás igénylésére 2016.12.31-et megelőző fogvatartásom idejére, minimum napi 1200 Ft összegben.

12./ Midezekre figyelemmel, álláspontom szerint a Törvényszék által meghozott végzés az ügy érdemét (a kártalanítás jogalapját és összegét) érdemben befolyásoló alaptörvény ellenességben szenved. **A fentiekben felhozott érvelés nyomán a támadott végzés nem tartozik a bírói mérlegelés körébe, nem pusztán a jogerős döntés kritikája, nem minősül az alkotmányjogi panasz elbírálásával a T. Alkotmánybíróság újabb jogorvoslati fórumnak.**

13./Hivatkozom továbbá ismét a IV/1833/2017. AB határozatra, ezúttal annak [39.] szakaszára is, eszerint:

„ [39]A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a másodfokú bíróság – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – a Bvtv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazásával **olyan körülményt értékelt az indítványozó terhére, amelynek 2017. január 1. napját megelőzően nem tehetett eleget.** Magától értetődő ugyanis, hogy a fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség (igényérvényesítési határidő) betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. A másodfokú bíróság említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette a az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.”

Azt gondolom a fenti hivatkozások a jelen ügyben is fennállnak, irányadóak. A fogvatartás kezdetétől a 2016.12.31-ig tartó időszak tekintetében tévesen a II. fokú végzés, miszerint elkésettség okán elutasításnak van helye. Ugyankor **olyan körülményt értékelt az indítványozó terhére (a 2013.10.10.- 2016.12.31-ig terjedő időszak tekintetében) , amelynek 2017. január 1. napját megelőzően nem tehetett eleget.** A fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. A másodfokú bíróság említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről.

Álláspontom szertint ezzel a II. fokú bíróság megsértette a az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.

14./ Az érdemi alkotmányjogi indokolásom az IV/ 1833/2017 AB határozatra ill. az abban foglaltakra is alapítom az alábbiak szerint. (3154/2019. (VII. 3.) AB hat.)

Eszerint: Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Székesfehérvári Törvényszék I.Bpkf.226/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette. Az indítványozó fogvatartása körülményeit sérelmezve indított keresetet, amelynek eredményeként kártalanítást állapított meg részére az ügyben első fokon eljáró bíróság. A kártalanítás összegét a

törvényszék támadott ítéletével csökkentette. Az indítványozó **alkotmányjogi panaszában azt sérelmezte, hogy a törvényszék a büntetés-végrehajtási törvény olyan rendelkezését értékelt a terhére, amely igényvérvényesítése idejében még nem volt hatályban.** Álláspontja szerint ezért a törvényszék támadott ítélete sérti a visszaható hatályú jogalkalmazás elvét. Az Alkotmánybíróságnak az ügyben nem a büntetés-végrehajtási törvény alkotmányosságáról kellett döntenie, hanem azt kellett vizsgálnia, hogy a törvényszék az Alaptörvény rendelkezéseivel, konkrétan a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmával összhangban értelmezte-e a jogszabályt. Az ügyben releváns jogszabályi környezet összevetését követően az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a törvényszék a büntetés-végrehajtási törvény átmeneti rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva **olyan körülményt értékelt az indítványozó terhére, amelynek az indítványozó időbeli eltérések miatt nem tehetett eleget. Fogalmilag kizárt ugyanis egy még hatályba nem lépett, vagyis még nem is létező kötelezettség számonkérése. Összességében tehát a törvényszék a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel pedig megsértette a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.**

15./ Az érdemi alkotmányjogi indokolásom az IV/966/2019 AB határozatra ill. az abban foglaltakra is alapítom az alábbiak szerint.

Eszerint az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján megsemmisítette a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja és a Fővárosi Törvényszék fogvatartási körülmények miatti kártalanítás tárgyában hozott végzéseit. Az indítványozó fogvatartása körülményei miatt 2017. február 17. napján kártalanítás iránt kérelmet nyújtott be, amelyet 2017. április 3. napján kiegészített, miután 2005. december 29. és 2017. március 17. között büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodott. Az eljáró bíróságok megállapították, hogy az indítványozó fogvatartási körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) benyújtott kérelmét az EJEB 2015. július 30. napján vette nyilvántartásba. Mindez pedig a vonatkozó szabályozás alapján azt jelenti, hogy a 2013. augusztus 12. napját megelőző időszakra kártalanítási igény nem nyújtható be, mivel **a jogsértés megszűnése és az EJEB-hez benyújtott kérelem nyilvántartásba vétele között több mint hat hónap telt el.** Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági végzésekben kifejtett jogértelmezés, amelynek következtében az említett időszak tekintetében elutasították a kérelmét, többek között az Alaptörvényben rögzített jogállamiság elvét sérti. **A jogállamiság sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróságok a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző jogértelmezést fejtettek ki az ügyben, ugyanis a jogalkotó a szabályozás során egyértelművé tette, hogy a bíróságok által végzéseikben felhívott határidőt és ahhoz kapcsolódó értelmező rendelkezést csak a jogszabály**

hatálybalépésétől lehet alkalmazni. Azzal tehát, hogy az eljáró bíróságok az említett rendelkezést jogszabály hatálybalépését megelőző fogvatartási időszak tekintetében is alkalmazták, visszaható jelleggel olyan követelményt állítottak a jogérvényesítésre, amelynek megfelelni utólag már nem lehet. Az Alkotmánybíróság érdemi eljárása során rámutatott, hogy az eljáró bíróságok – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – olyan körülményt értékeltek az indítványozó terhére, amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget nem tehetett. A bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvényben garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírósági döntéseket megsemmisítette.

16./ Az érdemi alkotmányjogi indokolásom az IV/819/2019 AB határozatra ill. az abban foglaltakra is alapítom az alábbiak szerint.

“Az eljáró bíróságok a fentiekben ismertetett fogvatartási időszakból a 2015. augusztus 5. napját megelőző időre nem tartották megállapíthatónak a kártalanítást, mivel 2015. június 15. napja és 2015. szeptember 29. napja, 2015. december 12. napja és 2016. január 20. napja, valamint 2016. január 22. napja és 2016. június 7. napja közti időintervallumban – több mint 30 napig – megszűntek a jogsértő elhelyezési körülmények.

[29] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a bíróságok a kifogásolt döntéseikben egyértelműen a Btv. 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondatában található értelmező rendelkezést alkalmazva döntöttek az ismertetett módon, annak ellenére, hogy – amint ezt az Alkotmánybíróság korábban megállapította – a szóban forgó értelmező rendelkezés nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó {vö.:
Abh., Indokolás [37]}.

[30] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró bíróságok – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – a Btv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazásával olyan körülményt értékeltek az indítványozó terhére, amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget nem tehetett. Az eljáró bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező

jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről, és ezzel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.”

17./ Összefoglalás:

A tárgyi esetben az alkotmányjogi panaszom tárgyát képező jogsértés abban áll, hogy az eljáró bíróságok – olyan körülményt értékelték az indítványozó terhére, amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget nem tehetett. A bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvényben garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.

II./ Az Alaptörvény I., II., III. cikkére és IV. cikk (4) bekezdésének sérelme és ennek alapjogi érveléssel ellátott indokolása

1./ Alaptörvényi rendelkezések

I. cikk (1) Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az emberi méltósághoz.

III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani.

IV. cikk (4) Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.

2./ Érdemi alkotmányjogi szempontú indokolás a fenti alapjogok tekintetében

Panaszos fogvatartása alatti túlsúlyosság miatt szabadságának korlátozása törvénysértő és embertelen volt. Ezért kárának megtérítésére azaz kártalanításra jogosult. Az alaptörvény ellenes törvényszéki határozatok miatt ettől a kártalanítástól esett el 2013.10.10-2017.12.19. időszak tekintetében.

A kínzás- és embertelen bánásmód tilalma jellegéből fakadóan olyan alapjog, melynek sérelme sokszor csak utólagos kompenzációval orvosolható. Panaszos esetében a büntetés-végrehajtási intézmények állapota miatt az állam nem volt képes biztosítani az emberhez méltó fogvatartási körülményeket, pedig erre kötelezettsége lett volna.

A jelen ügyben a bíróság súlyos, több éven át tartó alapvető jogi sérelmeket hagyott figyelmen kívül; panaszost alaptörvény-ellenes, érdemi vizsgálat nélkül meghozott döntésével véglegesen megfosztotta attól, hogy az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjoga megsértése miatt az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése alapján törvényben is biztosított kártalanítási igényét bírósági úton elbírálják, ahogy attól is, hogy az érdemi vizsgálat nélkül meghozott döntés ellen - az alkotmányjogi panasz kivételével - bármilyen egyéb rendkívüli jogorvoslatot igénybe vehessen.

2.2./ A 4 m2 alatti élettér, mint a túlsúlyosságból eredő embertelen bánásmód alaptörvényi értelmezése

Előadom, hogy az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése azt a kötelezettséget rója az államra, hogy nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítsa a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. A *pacta sunt servanda* elvéből következően tehát az Alkotmánybíróságnak és a rendes bíróságoknak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző. „precedenshatározataiból” ez kényszerűen nem következne (1718/B/2010. AB határozat).

A kínzás, az embertelen vagy megalázó bánásmód, illetve büntetés tilalmát az Alaptörvény mellett valamennyijelentős nemzetközi emberijogi egyezmény is előírja. Az Európa Tanács tagállamai" 1987. november 26. napján Strasbourgban aláírták a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezményt (Magyarországon az 1995. évi III. törvényhirdeteki)

Az EJEB gyakorlatából kell kiindulni a kérdéskör kapcsán. Az EJEB gyakorlata túlsúlyosság megállapíthatósága körében figyelembe vette, hogy a Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottság (CPT) a többszemélyes zárták esetén 4 négyzetméter per élettér fogvatartott arány tart elfogadható európai standardnak. Álláspontom szerint a 2017. január előtti időtartamokra is, ahol a magyar jogi szabályozása fogvatartottak esetében még a 4 négyzetméter egy kisebb életteret állapított meg - az európai standardot kell alapul venni, mivel nagyrészen az volt az alapja az EJEB Magyarországot

elmarasztaló döntéseinek, hogy a nemzeti fogvatartási gyakorlat nem felelt meg a nemzetközi európai előírásoknak.

Hivatkozom arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága a **Varga és mások kontra Magyarország-ügyben** arra a megállapításra jutott, hogy a fogvatartottak rendelkezésére álló igen kis mozgástér - az egyéb nem megfelelő körülményekkel együtt - **olyan mértékű szenvedést okozott a panaszosoknak, amely meghaladta a fogvatartással szükségszerűen együtt járó szenvedés mértékét, így megállapítható, hogy az már kínzásnak és az emberi méltóság durva megsértésének minősül.** Erre tekintettel megvalósult az Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE) 3. cikkében lefektetett, az embertelen és megalázó bánásmód tilalmának a megsértése. A magyar államnak összesen 73900 eurót kell megfizetnie annak a hat panaszosnak, akik az ország különböző büntetés-végrehajtási intézeteiben (Baracsikai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet, Sopronkőhidai Fegyház és Börtön, Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet, Szegedi Fegyház és Börtön) töltötték szabadságvesztés-büntetésüket.

A testület megállapította, hogy a bv.-hatóságok a panaszosok számára 3,3 négyzetméternél kevesebb személyes mozgástertet biztosítottak. A túlszűfolttséghez nem megfelelő fogvatartási körülmények is társultak.

Az EJEB figyelemmel volt a Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottság (CPT) 2013-as magyarországi látogatására. A CPT hivatkozott jelentésében felhívta a figyelmet a túlszűfolttség problémájára, amelyet a magyar kormány sem vitatott. Az EJEB kiemelte továbbá az alapvető jogok biztosának börtönlátogatásait és hivatkozott számos nemzeti bírósági ítéletre, amelyekben a túlszűfolttség miatt megállapítást nyert, hogy a börtönhatóság a fogvatartottak személyes jogát, emberi méltóságát megsértette.

A szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII.12.) IM-rendelet (rég. Bv. Szabályzat) 137. § (1) bekezdése értelmében a zárkában (lakóhelyiségben) elhelyezhető létszámot úgy kellett meghatározni, hogy „minden elítélte lehetőleg hat köbméter légtér, és – lehetőség szerint – a férfi elítéltek esetén három négyzetméter, a fiatakorúak, illetve a női elítéltek esetén három és fél négyzetméter mozgástér jusson.” A hivatkozott szakasz (2) bekezdése szerint a mozgástér meghatározásakor figyelmen kívül kellett hagyni a berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt területet.

A 2006. január 11-én elfogadott Európai BörtönSzabályok [Recommendation Rec(2006)2 of the Committee of Ministers to member states on the European Prison Rules] például az elhelyezéssel kapcsolatban kimondja, hogy elvben a fogvatartottakat éjszaka egyszemélyes zárkában kellene elhelyezni, kivéve, ha az együttes elhelyezés kívánatosabb. A közös elhelyezés azonban csak akkor lehetséges, ha arra a zárka alkalmas, és a fogvatartottak is alkalmasak az együttlakásra

(Európai Börtönszabályok, 18.5-6.). Az Európai Börtönszabályok Kommentárja ugyanakkor kifejti, miszerint a CPT számszerűsítve határozta meg a térkihasználás kívánatos mértékét: így egyszemélyes zárkában 6, többszemélyes elhelyezés esetén fogvatartottanként minimálisan 4 négyzetméternyi személyes mozgásteret tart elfogadhatónak.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjoga szerint általánosságban megállapítható, hogyha az egy fogvatartottra jutó személyes mozgáster kevesebb, mint három négyzetméter, azt a bíróság **extrém túlszűfoltásnak tekinti**, és álláspontja szerint ez a tény már önmagában kimerítheti az egyezmény 3. cikkében megfogalmazott tilalom megsértését [I. Trepashkin v. Russia (no. 2), no. 14248/05, 20 June 2011, 113. bekezdés]. Az EJEK bíróság **a CPT által meghatározott, többszemélyes elhelyezés esetén a minimálisan négy négyzetméterben megállapított mozgásteret veszi alapul, mint a túlszűfoltás határa.**

Magyarországot több alkalommal marasztalta el a bíróság a büntetés-végrehajtási intézetekben uralkodó túlszűfolt körülmények miatt. Így a

- *Szél László kontra Magyarország-ügyben (no. 30221/06, 7 Juny 2011): 2,76 és 3,25 m²/fő személyes tér miatt; Hagyó ügyben, Varga ügyben, Kovács ügyben.* (Jogászvilág – 2015., Juhász Andrea)

Összefoglalásként rögzíthető, hogy a túlszűfolt elhelyezéssel sérült az Alaptörvény I., II., és III. cikke.

III. Záró kérelem

A fentiek alapján **k é r e m**, hogy a T. Alkotmánybíróság **állapítsa meg** a Budapest Környéki Törvényszék, mint II. fokú bíróság fenti számú határozata **alaptörvény ellenességét és e határozatot semmisítse meg.** (AB tv. 43. § (1) Ha az Alkotmánybíróság a 27. § alapján folytatott eljárásában alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvényellenességét, a döntést megsemmisíti.)

A kérelmező nevének nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

Az eljárás illetékmentessége folytán illetéket nme róttam le.

neve dr. Szabó GÁbor ügyvéd)

Göd, 2022.02.16.

Melléletek: - korábbi beadványhoz csatolva

Tisztelettel:

 képv.
Dr. Szabó Gábor ügyvéd